

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
GIOVANNIHO PITRUZZELLY
přednesené dne 8. září 2022¹

Věc C-25/21

**ZA,
AZ,
BX,
CV,
DU,
ET
proti**

Repsol Comercial de Productos Petrolíferos SA

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Juzgado de lo Mercantil de Madrid (obchodní soud v Madridu, Španělsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Hospodářská soutěž – Soukromoprávní prosazování – Článek 101 odst. 1 a 2 SFEU – Nařízení (ES) č. 1/2003 – Článek 2 – Žaloba na neplatnost – Žaloba o náhradu škody – Směrnice 2014/104/EU – Časová působnost – Důkazní hodnota rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž v řízení o neplatnosti a v řízení o náhradě škody – Procesní autonomie členských států – Zásada efektivity a právní jistoty“

1. V souvislosti se soukromoprávním prosazováním („private enforcement“) pravidel hospodářské soutěže EU hrají zásadní úlohu otázky související s požadavky týkajícími se důkazních prostředků. Občanskoprávní žaloby pro porušení právních předpisů o hospodářské soutěži totiž obvykle vyžadují komplexní věcnou a ekonomickou analýzu a vyznačují se velmi výraznou informační asymetrií. Tyto faktory mohou ohrozit schopnost osob podávajících takové občanskoprávní žaloby účinně uplatňovat svá práva.

2. V této souvislosti byla již otázka hodnoty důkazních prostředků rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž před vnitrostátními občanskoprávními soudy povolanými k rozhodování o žalobách o náhradu škody podaných za porušení právních předpisů o hospodářské soutěži vyřešena v čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104/EU o žalobách o náhradu škody za porušení právních předpisů o hospodářské soutěži². Mnoho otázek však zůstává nezodpovězeno.

¹ – Původní jazyk: francouzština.

² – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži (Úř. věst. 2014, L. 349, s. 1).

3. Jak je to tedy vedle otázek souvisejících s výkladem uvedeného ustanovení s hodnotou důkazních prostředků takových rozhodnutí v rámci žalob na neplatnost podle čl. 101 odst. 2 SFEU? Jaká je kromě toho povaha ustanovení čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104, které určuje jeho použitelnost *ratione temporis*? Pokud se toto ustanovení nepoužije, jaká je pak hodnota důkazních prostředků těchto rozhodnutí v rámci žalob o náhradu škody za porušení unijních právních předpisů o hospodářské soutěži?

4. V projednávané věci, která se týká žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané Juzgado de lo Mercantil de Madrid (obchodní soud v Madridu, Španělsko), předkládajícím soudem, bude mít Soudní dvůr možnost objasnit všechny tyto otázky.

I. Právní rámec

A. Unijní právo

5. Článek 2 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích [101 a 102 SFEU]³, nadepsaný „Důkazní břemeno“, stanoví:

„Ve všech vnitrostátních postupech nebo postupech Společenství pro použití článků [101 a 102 SFEU] spočívá důkazní břemeno, pokud jde o porušení čl. [101] odst. 1 nebo článku [102 SFEU], na té straně nebo orgánu, který vznesl obvinění. [...]“

6. Bod 34 odůvodnění směrnice 2014/104 uvádí:

„Účinné a jednotné uplatňování článků 101 a 102 [SFEU] ze strany Komise a vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž vyžaduje společný přístup v celé Unii, pokud jde o účinky konečných rozhodnutí orgánů pro hospodářskou soutěž o protiprávním jednání na následné žaloby o náhradu škody. [...] Pro zvýšení právní jistoty, zamezení nejednotnosti při uplatňování článků 101 nebo 102 [SFEU], zvýšení účinnosti a zjednodušení řízení o náhradě škody a posílení fungování vnitřního trhu pro podniky a spotřebitele by konstatování, že došlo k porušení článků 101 nebo 102 [SFEU], obsažené v konečném rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž nebo odvolacího soudu nemělo být znovu předmětem sporu v následných žalobách o náhradu škody. Konstatování takového porušení by proto v žalobách o náhradu škody podaných v souvislosti s daným porušením v členském státě, v němž se nachází vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž nebo odvolací soud, mělo být považováno za nevyvratitelné. Účinek takového konstatování by se však měl týkat pouze povahy daného porušení, jakož i jeho věcné, osobní, časové a územní působnosti v rozsahu, jaký uvedl dotýčný orgán pro hospodářskou soutěž nebo odvolací soud při výkonu své pravomoci.“

7. Článek 9 odst. 1 a 2 směrnice 2014/104, nadepsaný „Účinek vnitrostátních rozhodnutí“, stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby porušení právních předpisů o hospodářské soutěži konstatované konečným rozhodnutím vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž nebo odvolacího soudu bylo považováno za nevyvratitelné pro účely žaloby o náhradu škody podané u jejich

³ – Úř. věst 2003, L. 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205.

vnitrostátních soudů podle článku 101 nebo 102 [SFEU] nebo podle vnitrostátních právních předpisů o hospodářské soutěži.

2. Členské státy zajistí, aby konečné rozhodnutí uvedené v odstavci 1 a vydané v jiném členském státě mohlo být v souladu s vnitrostátním právem předloženo vnitrostátním soudům alespoň jako důkaz *prima facie* o tom, že došlo k porušení právních předpisů o hospodářské soutěži, a aby případně mohlo být toto rozhodnutí posouzeno společně s dalšími důkazy, které strany předloží.“

8. Článek 22 směrnice 2014/104, nadepsaný „Časová působnost“, uvádí:

„1. Členské státy zajistí, aby se vnitrostátní předpisy přijaté podle článku 21, které jsou nezbytné pro dosažení souladu s hmotněprávními ustanoveními této směrnice, nepoužily se zpětnou působností.

2. Členské státy zajistí, aby se vnitrostátní předpisy přijaté podle článku 21, které nejsou uvedeny v odstavci 1, nepoužily na řízení o žalobě o náhradu škody zahájená u vnitrostátního soudu přede dnem 26. prosince 2014.“

B. Španělské právo

9. Směrnice 2014/104 byla provedena do španělského práva Real Decreto-ley 9/2017, por el que se transponen directivas de la Unión Europea en los ámbitos financiero, mercantil y sanitario, y sobre el desplazamiento de trabajadores (královské nařízení s mocí zákona 9/2017 o provádění směrnic Evropské unie v oblasti financí, obchodu a zdraví, jakož i v oblasti vysílání pracovníků)⁴ ze dne 26. května 2017, kterým byl pozměněn Ley 15/2007 de Defensa de la Competencia (zákon 15/2007 o ochraně hospodářské soutěže) ze dne 3. července 2007⁵.

II. Skutkový stav v původním řízení a předběžné otázky

10. Dědicové pana KN jsou majiteli čerpací stanice, kterou vybudoval KN a která se nachází ve Španělsku. Repsol SA je hlavní španělská společnost působící v odvětví výroby energetických produktů pocházejících z rafinace ropy. V letech 1987 až 2009 uzavřel pan KN nebo jeho dědicové a společnost Repsol pět smluv o dodávkách pohonných hmot v souvislosti s provozem čerpací stanice.

11. První dvě smlouvy byly uzavřeny v letech 1987 a 1996. Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že ačkoli jsou kvalifikovány jako smlouvy o výhradním dodávání paliv, mohly být ve skutečnosti považovány za smlouvy o dalším prodeji⁶. Tyto dvě smlouvy stanovily, že odměna provozovatele čerpací stanice sestává z provize, kterou může provozovatel uplatnit na maloobchodní cenu pohonných hmot, přičemž tato cena byla doporučena společností Repsol.

⁴ – BOE č. 126 ze dne 27. května 2017, s. 42820.

⁵ – BOE č. 159 ze dne 4. července 2007, s. 28848.

⁶ – Z tohoto rozhodnutí vyplývá, že pohonné hmoty dodané společností Repsol se staly majetkem pana KN, jakmile byly přečerpány do nádrže na čerpací stanici.

12. Rozhodnutím ze dne 11. července 2001 (dále jen „rozhodnutí z roku 2001“) Tribunal de Defensa de la Competencia (soud pro hospodářskou soutěž, Španělsko) shledal, že společnost Repsol porušila vnitrostátní pravidla hospodářské soutěže, a vydal toto rozhodnutí:

„1. Určit, že se společnost Repsol dopustila jednání zakázaného čl. 1 odst. 1 Ley de Defensa de la Competencia [zákona o ochraně hospodářské soutěže], a to tím, že obchodníkům, kteří s ní spolupracovali v údajném režimu komisionářské smlouvy nebo smlouvy o obchodním zastoupení, určovala maloobchodní ceny pohonných hmot ve smyslu smluv uvedených [omissis] ve služebních dokumentech.

2. Nařídít společnosti Repsol, aby ukončila určování cen pro čerpací stanice, k nimž je vázána smlouvou vykazující podobné znaky.“

13. Toto rozhodnutí potvrdil Audiencia Nacional (Vrchní soud s celostátní působností, Španělsko)⁷ a následně Tribunal Supremo (Nejvyšší soud, Španělsko)⁸, čímž nabylo právní moci.

14. Dne 22. února 2001, 22. února 2006 a 17. července 2009 uzavřel pan KN nebo jeho dědicové a společnost Repsol další tři smlouvy, označované jako „výhradní komisionářské smlouvy“. Tyto tři smlouvy obsahovaly závazek výhradní dodávky ve prospěch společnosti Repsol na dobu pěti, tří a pěti let. Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že hospodářským režimem byla „údajná“ provize, která ve skutečnosti skrývala smlouvu o dalším prodeji, jelikož to byl komisionář, kdo převzal riziko související s produktem a musel zaplatit částku za objednané produkty (maloobchodní cena stanovená společností Repsol snižena o provizi) s dostatečným předstihem, aby společnost Repsol mohla zjistit platbu před dodáním.

15. Z uvedeného předkládacího rozhodnutí vyplývá, že v těchto třech smlouvách bylo formálně uznáno oprávnění komisionáře poskytovat zákazníkům slevy na úkor své provize. Tato možnost však byla v praxi čistě teoretická.

16. Po šetření, které potvrdilo, že společnost Repsol nadále porušuje pravidla hospodářské soutěže, neboť se ukázalo, že možnost daná provozovateli čerpacích stanic v její síti uplatňovat slevy tím, že je poskytují na úkor své provize, není skutečná, se Comisión Nacional de la Competencia (vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž, dále jen „CNC“)⁹ rozhodnutím ze dne 30. července 2009 (dále jen „rozhodnutí z roku 2009“) rozhodla uložit sankce zejména společnosti Repsol za tato porušení pravidel hospodářské soutěže. Ve výroku rozhodnutí z roku 2009 bylo uvedeno:

„ZAPRVÉ – Určit, že společnost Repsol [...] [porušila] článek 1 [zákona o ochraně hospodářské soutěže] a čl. [101 odst. 1 SFEU] tím, že nepřímo určovala maloobchodní cenu pro nezávislé obchodníky činné pod její obchodní značkou, a omezovala tak hospodářskou soutěž mezi čerpacími stanicemi patřícími do její sítě a ostatními čerpacími stanicemi.

ZADRUHÉ – Prohlásit, že se všemi smlouvami, včetně doložek, na jejichž základě zmocnitel převádí na druhou smluvní stranu významná obchodní nebo finanční rizika, se bude pro účely uplatňování právních předpisů o hospodářské soutěži nakládat jako se smlouvami o dalším prodeji.

⁷ – Rozsudek ze dne 11. července 2007, žaloba č. 866/01.

⁸ – Rozsudek ze dne 17. listopadu 2010, žaloba č. 6188/2007.

⁹ – Nyní Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia (Vnitrostátní orgán pro trhy a hospodářskou soutěž, dále jen „CNMC“).

ZATŘETÍ – Určit, že jakákoli jiná smluvní doložka, která se objevuje ve smlouvách o dodávce pohonných hmot společnosti Repsol a která stanoví, že pořizovací cena paliva je stanovena odkazem na maximální nebo doporučenou cenu, ať už cenu samotné čerpací stanice nebo konkurentů v regionu, je v rozporu s článkem 1 [zákona o hospodářské soutěži] a čl. [101 odst. 1 SFEU] [...]

ZAČTVRTÉ – Určit, že jakákoli jiná smluvní doložka, která se objevuje ve smlouvách o dodávce pohonných hmot společnosti Repsol [...] a která stanoví, že provize/marže, které mají být vybírány, jsou stanoveny na úrovních obdobných úrovním regionu, kde se nachází čerpací stanice, která je předmětem smlouvy, je v rozporu s článkem 1 [zákona o hospodářské soutěži] a čl. [101 odst. 1 SFEU] [...].

ZAPÁTÉ – Uložit společnosti Repsol [...], aby po oznámení tohoto rozhodnutí přijala nezbytná opatření k ukončení všech praktik přispívajících k nepřímému určování cen paliv prodávaných na čerpacích stanicích sítí, na které se vztahuje uzavřená smlouva o právu užívat obchodní značku uzavřená se společností Repsol [...] a jejíž vedoucí pracovníci jsou pro účely uplatňování pravidel hospodářské soutěže nezávislí podnikatelé [...]

17. Rozhodnutí z roku 2009 bylo potvrzeno španělskými soudy¹⁰, čímž nabylo právní moci.

18. V rámci postupu dohledu vydal CNMC tři rozhodnutí¹¹, v nichž uvedl, že společnost Repsol pokračovala ve svých nezákonných praktikách až do roku 2019.

19. Za těchto podmínek podali dědicové KN u předkládajícího soudu žalobu na neplatnost smluv existujících mezi stranami podle čl. 101 odst. 2 SFEU, neboť společnost Repsol stanovovala maloobchodní prodejní cenu za paliva a pohonné hmoty v rozporu s čl. 101 odst. 1 SFEU, jakož i žádost o náhradu škody způsobené v důsledku porušení článku 101 SFEU. Jako důkaz nezákonného jednání předložili dědicové KN obě rozhodnutí španělských úřadů pro hospodářskou soutěž (tj. rozhodnutí z roku 2001 a rozhodnutí z roku 2009), která nabyly právní moci.

20. Předkládající soud uvádí, že za podmínek článku 2 nařízení č. 1/2003 důkazní břemeno o porušení článku 101 SFEU spočívá na té straně, která vznesla obvinění. Dále odkazuje na zásadu efektivity a kvalifikuje žalobu podanou dědici KN jako žalobu na neplatnost stávajících smluv mezi stranami s žádostí o náhradu způsobené škody (žaloba „stand-alone“).

21. Dále uvádí, že vnitrostátní judikatura¹² nepřiznává rozhodnutím orgánu pro hospodářskou soutěž žádnou důkazní sílu v rámci žaloby na neplatnost, jako je žaloba podaná dědici KN. Z této judikatury vyplývá, že opatření přijatá španělskými orgány pro hospodářskou soutěž, včetně opatření potvrzených příslušnými soudy, by neměla vést ke zrušení všech smluv o právu užívat obchodní značku uzavřených ropnými společnostmi. Tato rozhodnutí by pro občanskoprávní soud nepředstavovala ani náznak nezákonné praktiky. K dosažení neplatnosti předmětných smluv by tedy žalobce musel před tímto soudem znovu předložit důkazy předložené v rámci správního spisu.

¹⁰ – V poslední instanci bylo potvrzeno rozsudky Tribunal Supremo (Nejvyššího soudu) ze dne 22. května a 2. června 2015.

¹¹ – Rozhodnutí ze dne 20. prosince 2013, 27. července 2017 a 12. června 2020 (spis VS/652/07 REPSOL/CEPSA/BP).

¹² – Viz španělská judikatura uvedená v oddíle b) předkládacího rozhodnutí.

22. Předkládající soud rovněž zdůrazňuje, že v rámci tzv. žaloby „follow-on“ může nyní žalobce v souladu s článkem 9 směrnice 2014/104 splnit důkazní břemeno týkající se protiprávního jednání tím, že jednoduše prokáže, že se konečná rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž týkají dotčeného smluvního vztahu. V projednávané věci však dědicové KN nejen podali žalobu o náhradu škody, ale dovolávali se rovněž neplatnosti dotčených smluv podle čl. 101 odst. 2 SFEU. Podle předkládajícího soudu by však popření jakékoli důkazní hodnoty rozhodnutí z roku 2001 a rozhodnutí z roku 2009 vedlo k zachování smluv zakázaných článkem 101 SFEU, jakož i k absenci náhrady za škodu způsobenou zakázanou praktikou příslušným osobám. Tento důsledek by nebyl myslitelný, protože by smlouvy mezi společností Repsol a dědici KN odpovídaly sankcionovaným praktikám a smlouvám analyzovaným orgány pro hospodářskou soutěž v těchto rozhodnutích, a zejména by byly realizovány ve stejném období, jakož i na stejném trhu, z geografického hlediska, jako tyto smlouvy.

23. Za těchto podmínek se předkládající soud rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru tyto předběžné otázky:

- „1) Pokud žalobce prokáže, že jeho smluvní vztah týkající se výhradního dodávání a udělení práva užívat obchodní značku (v režimu komisionářské smlouvy nebo přímého prodeje s referenční cenou – další prodej s poskytnutím slevy), sjednaný se společností [Repsol], spadá do územního a časového rámce zkoumaného vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž, byl tento smluvní vztah dotčen rozhodnutím [z roku 2001] (věc 490/00 REPSOL) nebo rozhodnutím [z roku 2009] (věc 652/07 REPSOL/CEPSA/BP), takže požadavky, jež klade článek 2 nařízení č. 1/2003 na důkazní břemeno jsou na základě výše uvedených rozhodnutí považovány za splněné?
- 2) Pokud bude předchozí otázka zodpovězena kladně a pokud bude v tomto konkrétním případě určeno, že smluvní vztah je dotčen rozhodnutím [z roku 2001] (věc 490/00 REPSOL) nebo rozhodnutím [z roku 2009] (věc 652/07 REPSOL/CEPSA/BP), musí to nutně vést k prohlášení absolutní neplatnosti smlouvy v souladu s čl. 101 odst. 2 SFEU?“

III. Analýza

24. Obě předběžné otázky položené předkládajícím soudem v projednávané věci mají za cíl určit v kontextu unijního práva důkazní hodnotu, která by měla být příznána v občanskoprávní žalobě, jež mu byla předložena, dvěma konečným rozhodnutím španělských orgánů pro hospodářskou soutěž, která konstatovala porušení právních předpisů o hospodářské soutěži, jak vnitrostátního, tak unijního.

25. Než se budu podrobně zabývat předběžnými otázkami, je podle mého názoru vhodné učinit úvahy předběžné povahy.

26. Na jedné straně se zdá vhodné objasnit některé aspekty týkající se žaloby podané dědici KN u předkládajícího soudu ve sporu v původním řízení.

27. Na druhou stranu otázku účinku pravomocného rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž pro účely žaloby o náhradu škody podané u vnitrostátního soudu nyní upravuje čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104, který byl proveden do španělského práva článkem 75

zákona č. 15/2007 o ochraně hospodářské soutěže, ve znění královského nařízení s mocí zákona č. 9/2017. Bude tedy třeba nejprve ověřit, zda je toto ustanovení použitelné ve sporu v původním řízení.

A. Úvodní poznámky

1. K žalobě podané k předkládajícímu soudu

28. V této věci španělské orgány pro hospodářskou soutěž v rozhodnutích z roku 2001 a 2009 konstatovaly, že společnost Repsol po dobu několika let porušovala zákaz kartelových dohod omezujících hospodářskou soutěž stanovený vnitrostátním právem hospodářské soutěže a právem Evropské unie tím, že nepřímo určovala maloobchodní ceny za prodej pohonných hmot v rámci vztahů s čerpacími stanicemi, na které byla napojena. Tyto orgány konstatovaly vertikální omezení hospodářské soutěže v rámci smluvních vztahů mezi výrobcem-dodavatelem pohonných hmot, společností Repsol, a jejími distributory, tedy čerpacími stanicemi.

29. Během období, na něž se vztahují obě výše uvedená rozhodnutí, pan KN a jeho dědicové, žalobci před předkládajícím soudem, uzavřeli se společností Repsol několik smluv o výhradní dodávce pohonných hmot za účelem dalšího prodeje na jejich čerpací stanici. Vzhledem k tomu, že se dědicové pana KN domnívají, že byli dotčeni protisoutěžním chováním společnosti Repsol, podali občanskoprávní žalobu k předkládajícímu soudu.

30. V rámci této žaloby dědicové pana KN žádají uvedený soud, aby jako samostatné důsledky porušení čl. 101 odst. 1 SFEU na jedné straně prohlásil neplatnost příslušných smluv na základě přímého použití čl. 101 odst. 2 SFEU a na druhé straně uložil společnosti Repsol náhradu škody způsobené tímto porušením¹³.

31. V předkládacím rozhodnutí předkládající soud výslovně kvalifikuje tuto žalobu jako žalobu „stand-alone“. Zdá se, že tento soud vyvozuje tuto kvalifikaci ze skutečnosti, že žaloba o náhradu škody podaná dědici pana KN je spojena s žalobou na neplatnost stávajících smluv na základě čl. 101 odst. 2 SFEU. Tato kvalifikace, která byla předmětem diskuse jak ve vyjádřeních předložených Soudnímu dvoru, tak během jednání, si zaslouží určitá upřesnění.

32. V právu hospodářské soutěže a konkrétně v rámci „private enforcement“ se typicky rozlišují občanskoprávní žaloby o náhradu škody za porušení ustanovení práva v oblasti hospodářské soutěže na dva typy: „samostatné žaloby“ (neboli „actions stand-alone“) a „následné žaloby“ (neboli „actions follow-on“).

¹³ – Viz s. 6 a s. 69 návrhu na vydání určovacího rozsudku podaného dědici pana KN předkládajícímu soudu dne 12. února 2018.

33. Ačkoli se toto rozlišení v rámci „private enforcement“ práva v oblasti hospodářské soutěže v praxi často používá¹⁴, v unijním právu neexistuje přesná právní definice těchto dvou typů žalob. Směrnice 2014/104 tedy výslovně neodkazuje na toto rozlišení ani na oba druhy žalob. Jediné odkazy na rozlišení mezi žalobami „stand-alone“ a „follow-on“ jsou uvedeny v přípravných dokumentech Komise týkajících se přijetí této směrnice¹⁵.

34. Z těchto dokumentů, jakož i z používání těchto pojmů v praxi vyplývá, že „samostatné žaloby“ (neboli „actions stand-alone“) jsou občanskoprávní žaloby, zejména o náhradu škody¹⁶, podané u soudu, aniž orgán pro hospodářskou soutěž vydá předchozí rozhodnutí. „Následné žaloby“ (neboli „actions follow-on“) jsou naopak občanskoprávní žaloby, které následují poté, co orgán pro hospodářskou soutěž zjistí porušení právních předpisů o hospodářské soutěži.

35. Ukazuje se, že se dichotomie mezi žalobami typu „follow-on“ a žalobami „stand-alone“ týká rozlišení mezi občanskoprávními žalobami podanými za účelem dosažení uznání právních důsledků ve vztazích mezi soukromými osobami, které vyplývají z porušení pravidel hospodářské soutěže – zejména náhrady škody utrpěné v důsledku takového porušení – v závislosti na tom, zda došlo k předchozímu zjištění porušení v rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž. Nejedná se tedy, jak to zřejmě chápe předkládající soud a alespoň část španělské judikatury¹⁷, o rozlišení mezi žalobami na neplatnost na straně jedné a žalobami o náhradu škody na straně druhé.

36. Nicméně v projednávané věci bez ohledu na to, jaký konkrétní účinek mají obě rozhodnutí španělských orgánů pro hospodářskou soutěž v rámci občanskoprávní žaloby podané u předkládajícího soudu, ze spisu jasně vyplývá, že občanskoprávní žaloba podaná dědici KN navazuje na zjištění učiněná španělskými orgány pro hospodářskou soutěž v obou rozhodnutích z let 2001 a 2009, z nichž vyplývá, že společnost Repsol porušila zákaz kartelových dohod omezujících hospodářskou soutěž.

37. Ve skutečnosti se dědicové pana KN dokonce chtějí opírat o uvedená zjištění na podporu své žaloby. Předběžné otázky položené předkládajícím soudem týkající se důkazní hodnoty obou rozhodnutí v rámci této občanskoprávní žaloby navíc potvrzují, že tato stejná žaloba byla podána v návaznosti na uvedená rozhodnutí. Za těchto okolností mám pochybnosti o kvalifikaci žaloby o náhradu škody předkládajícím soudem jako žaloby „stand-alone“.

38. Na tom nic nemění ani skutečnost, že žaloba o náhradu škody je spojena s žalobou na neplatnost stávajících smluv mezi stranami podle čl. 101 odst. 2 SFEU.

¹⁴ – Viz mimo jiné např. stanovisko generální advokátky L. Medina ve věci Daimler (Kartelové dohody – Nákladní vozidla na komunální odpad) (C-588/20, EU:C:2022:130, body 1 a 6) nebo stanovisko generálního advokáta A. Rantose ve věci Volvo a DAF Trucks (C-267/20, EU:C:2021:884, body 18, 45 a 46 a 49).

¹⁵ – Viz např. pracovní dokument útvarů Komise, Shrnutí posouzení dopadů, Žaloby o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel EU Průvodní dokument k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie v oblasti hospodářské soutěže ze dne 11. června 2013 [SWD(2013) 204 final, bod 10] nebo Commission Staff Working Paper accompanying the White Paper on Damages actions for breach of the EC antitrust rules ze dne 2. dubna 2008 [SEC(2008) 404, viz mimo jiné poznámka 3 a bod 21].

¹⁶ – Při neexistenci normativního vymezení obou typů žalob nelze vyloučit, že rozlišení mezi žalobou „stand-alone“ a „follow-on“ lze použít i pro žaloby na neplatnost, a to podle toho, zda mají souvislost se zjištěním orgánu pro hospodářskou soutěž o porušení pravidel hospodářské soutěže. Obvykle se však rozlišení používá s ohledem na žaloby o náhradu škody.

¹⁷ – Z citací judikatury obsažené ve vyjádření španělské vlády vyplývá, že alespoň v některých rozsudcích španělských soudů se rozlišuje mezi „žalobami na neplatnost“ (žalobami „stand-alone“) a žalobami pro odpovědnost za porušení unijních pravidel hospodářské soutěže (žaloby „follow-on“).

39. Ačkoli spolu tyto dvě žaloby nepochybně souvisí – jelikož se obě týkají stejného porušení pravidel hospodářské soutěže – jedná se o žaloby, které jsou odlišné, neboť směřují k různým právním následkům vyplývajícím z tohoto porušení a opírají se o odlišné právní základy. Cílem žaloby na neplatnost je dosáhnout prohlášení absolutní neplatnosti smluv uzavřených v rozporu s pravidly hospodářské soutěže podle čl. 101 odst. 2 SFEU. Cílem žaloby o náhradu škody je naproti tomu získat náhradu škody utrpěné v důsledku tohoto porušení a je založena na právu uznaném unijním právem¹⁸ a uplatňovaném prostřednictvím vnitrostátních pravidel občanskoprávní odpovědnosti, smluvní či mimosmluvní.

40. V tomto ohledu z předkládacího rozhodnutí jasně nevyplývá, zda dědicové pana KN zakládají žalobu o náhradu škody, kterou podali, na smluvní či mimosmluvní odpovědnosti společnosti Repsol¹⁹. Kvalifikace žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva jako smluvní nebo mimosmluvní však nemá žádný vliv na právo získat náhradu škody utrpěné v důsledku porušení právních předpisů o hospodářské soutěži. Ani judikatura, která uznala právo domáhat se náhrady škody za porušení pravidel hospodářské soutěže²⁰, ani směrnice 2014/104²¹ totiž nepodřizují a nepodmiňují výkon takového práva existenci určité formy odpovědnosti.

41. I kdybychom tedy připustili, jak tvrdili na jednání zástupci společnosti Repsol, že v projednávané věci byla žaloba o náhradu škody podmíněna prohlášením neplatnosti – ve skutečnosti se mi ovšem nezdá, že by to vyplývalo ze znění žaloby, kterou dědicové KN podali předkládajícímu soudu²² – neměnilo by to nic na skutečnosti, že škoda, za kterou je požadována náhrada, vyplývá přímo z porušení (unijního) práva v oblasti hospodářské soutěže a že žádost o náhradu škody představuje výkon samostatného práva uznávaného unijním právem, které nezávisí na případném prohlášení neplatnosti dotčených smluv.

2. K použitelnosti čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104

42. Jak jsem již zdůraznil, otázka účinku pravomocného rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž členského státu pro účely žaloby o náhradu škody podané u soudu tohoto členského státu pro porušení ustanovení práva v oblasti hospodářské soutěže se nyní řídí čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104.

43. Vzhledem k tomu, že žaloba podaná dědici KN u předkládajícího soudu byla na jedné straně podána dne 12. února 2018, tedy po provedení čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104²³ do španělského práva, a na straně druhé zahrnuje takovou žalobu o náhradu škody, je nutné nejprve ověřit, zda lze toto ustanovení použít *ratione materiae* a *ratione temporis* na projednávanou věc.

¹⁸ – Viz rozsudky ze dne 13. července 2006, Manfredi a ostatní (C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:461, bod 61), jakož i rozsudek ze dne 5. června 2014, Kone a další (C-557/12, EU:C:2014:1317, bod 22 a citovaná judikatura).

¹⁹ – Zdá se, že okolnost, že žaloba o náhradu škody je spojena se žalobou na neplatnost, svědčí ve prospěch smluvní odpovědnosti. To ostatně vyplývá ze skutečnosti, že v případě porušení práva v oblasti hospodářské soutěže, ke kterému došlo v rámci vertikálních vztahů, existuje smluvní vztah mezi podnikem, který porušil pravidla hospodářské soutěže, a údajným poškozeným. Je však na vnitrostátním právu, aby určilo povahu občanskoprávní odpovědnosti.

²⁰ – Viz judikatura uvedená v poznámce pod čarou č. 18 tohoto stanoviska.

²¹ – Viz zejména definice „žaloby o náhradu škody“ a „žádosti o náhradu škody“ podle čl. 2 bodů 4 a 5 směrnice 2014/104.

²² – Viz bod 30 a poznámka pod čarou č. 13 tohoto stanoviska.

²³ – Viz bod 8 tohoto stanoviska

a) K použitelnosti *ratione materiae*

44. Pokud jde o použitelnost *ratione materiae* směrnice 2014/104, zejména jejího čl. 9 odst. 1, na projednávanou věc, někteří ze zúčastněných, kteří předložili Soudnímu dvoru vyjádření, tvrdili, že se tato směrnice v projednávané věci nepoužije, protože se vztahuje výhradně na žaloby o náhradu škody typu „follow-on“. S odkazem na úvahy uvedené výše v bodech 32 až 41 týkající se jak rozlišení mezi žalobami „stand-alone“ a žalobami „follow-on“, tak analýzy žaloby podané v projednávané věci, zdůrazňuji, že z článku 1 směrnice 2014/104, nadepsaného „Předmět a oblast působnosti“, vyplývá v odstavci 2, že tato směrnice stanoví zejména pravidla koordinující prosazování pravidel hospodářské soutěže „v rámci žalob o náhradu škody podaných u vnitrostátních soudů“²⁴, aniž uvádí jakýkoli odkaz na rozlišení mezi žalobami „stand-alone“ a žalobami „follow-on“. Jak jsem uvedl, tato směrnice takové rozlišení ani nezmiňuje. Z toho vyplývá, že se směrnice 2014/104 vztahuje na jakýkoli typ žaloby o náhradu škody za porušení ustanovení právních předpisů o hospodářské soutěži, bez ohledu na to, zda je žaloba klasifikována jako žaloba „follow-on“ nebo žaloba „stand-alone“.

45. Je zřejmé, že jelikož čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104 upravuje účinek rozhodnutí vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž, nelze toto ustanovení použít, pokud takové rozhodnutí neexistuje. To však na jednu stranu neznamená, že se tato směrnice nepoužije *ratione materiae* na žaloby typu „stand-alone“. Na druhou stranu, v projednávané věci se skutečně jedná o dvě rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž, přičemž účelem předběžných otázek je právě stanovit účinky a důkazní hodnotu těchto rozhodnutí v rámci občanskoprávní žaloby podané u předkládajícího soudu, včetně žaloby o náhradu škody.

46. Je mimoto třeba zdůraznit, že jak vyplývá z článku 1 směrnice 2014/104, tato směrnice se vztahuje výlučně na žaloby o náhradu škody, a nevztahuje se naopak na občanskoprávní žaloby, jejichž cílem je prohlásit za neplatné dohody, které jsou v rozporu s čl. 101 odst. 2 SFEU. Žaloby na neplatnost tohoto typu proto nejsou na úrovni unijních sekundárních právních předpisů upraveny.

b) K použitelnosti *ratione temporis*

47. Pokud jde o použití *ratione temporis* čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104, upozorňuji, že v nedávném rozsudku ze dne 22. června 2022, Volvo a DAF Trucks (C-267/20, dále jen „rozsudek Volvo“, EU:C:2022:494), Soudní dvůr objasnil kritéria pro určení použitelnosti *ratione temporis* různých ustanovení této směrnice. Jednalo se navíc o žádost o rozhodnutí o předběžné otázce španělského soudu²⁵.

48. V této souvislosti Soudní dvůr nejprve připomněl, že směrnice 2014/104 obsahuje zvláštní ustanovení, a to článek 22, který výslovně stanoví podmínky pro časové použití procesních a hmotněprávních ustanovení této směrnice²⁶.

²⁴ – K věcné působnosti směrnice 2014/104 viz zejména stanovisko generální advokátky J. Kokott ve věci Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:32, bod 55 až 58).

²⁵ – K použitelnosti směrnice 2014/104 *ratione temporis* viz také stanovisko generálního advokáta M. Szpunara ve věci PACCAR a další (C-163/21, EU:C:2022:286, body 52 až 58) a ve věci RegioJet (C-57/21, EU:C:2022:363, body 27 až 36).

²⁶ – Viz rozsudek Volvo, bod 35, a rozsudek ze dne 28. března 2019, Cogeco Communications (C-637/17, dále jen „rozsudek Cogeco“, EU:C:2019:263, bod 25).

49. Na jedné straně podle čl. 22 odst. 1 směrnice 2014/104 měly členské státy zejména zajistit, aby se vnitrostátní předpisy přijaté podle článku 21 směrnice, které jsou nezbytné pro dosažení souladu s hmotněprávními ustanoveními této směrnice, nepoužily se zpětnou působností²⁷.

50. Na druhou stranu podle čl. 22 odst. 2 směrnice 2014/104 měly dále členské státy zajistit, aby se vnitrostátní předpisy přijaté za účelem dosažení souladu s jinými než hmotněprávními ustanoveními této směrnice nepoužily na řízení o žalobě o náhradu škody zahájená u vnitrostátního soudu přede dnem 26. prosince 2014²⁸.

51. Z toho vyplývá, že za účelem určení časové působnosti čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104 je třeba na prvním místě určit, zda se v případě daného ustanovení jedná o ustanovení hmotněprávní, či nikoli²⁹.

52. Soudní dvůr dále rozhodl, že jakmile byla určena věcná či jiná povaha dotčeného ustanovení, je třeba zadruhé ověřit, zda za takových okolností, jako jsou okolnosti dotčené v původním řízení, za nichž byla směrnice 2014/104 opožděně provedena, bylo dotčené situace, pokud ji nelze kvalifikovat jako novou situaci, dosaženo před uplynutím lhůty pro provedení této směrnice, nebo zda nadále měla účinky i po uplynutí této lhůty³⁰.

53. Pokud jde o směrnice, z judikatury totiž vyplývá, že se obecně jedná pouze o právní situace završené po uplynutí lhůty k provedení směrnice nebo o právní situace vzniklé za působnosti staré právní úpravy, které nadále mají účinky i po nabytí účinnosti vnitrostátních aktů přijatých k provedení směrnice po uplynutí lhůty k jejímu provedení, které se mohou rovněž pojit k působnosti *ratione temporis* této směrnice³¹.

1) K hmotněprávní nebo procesní povaze čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104

54. Směrnice 2014/104 sice v článku 22 stanoví různé podmínky použití *ratione temporis* pro svá ustanovení v závislosti na tom, zda se jedná o procesní nebo hmotněprávní ustanovení, nedefinuje však, která z jejích ustanovení musí být považována za hmotněprávní nebo procesní.

55. Obecně se lze domnívat, že hmotněprávní pravidla určují existenci a rozsah odpovědnosti osob podílejících se na porušení právních předpisů o hospodářské soutěži, zatímco procesní pravidla určují průběh řízení³².

56. Vzhledem k tomu, že směrnice 2014/104 ve své judikatuře neobsahuje žádné údaje, provedl Soudní dvůr přesnou analýzu obsahu a účelu každého ustanovení této směrnice, jehož použitelnost *ratione temporis* byla zpochybněna, aby určil, zda je hmotněprávní, nebo procesní.

57. Pokud jde o čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104, je třeba připomenout, že ze znění tohoto ustanovení vyplývá, že členské státy zajistí, aby se porušení právních předpisů o hospodářské soutěži určené v konečném rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž nebo

²⁷ – Viz rozsudek Volvo, bod 36, a rozsudek Cogeco, bod 26.

²⁸ – Viz rozsudek Volvo, bod 37, a rozsudek Cogeco, bod 27.

²⁹ – Viz rozsudek Volvo, bod 38. V bodě 39 tohoto rozsudku Soudní dvůr upřesnil, že otázka, která z ustanovení směrnice 2014/104 jsou hmotněprávní a která nikoli, musí být vzhledem k neexistujícímu odkazu na vnitrostátní právo v článku 22 této směrnice posuzována z hlediska unijního práva, a nikoli z hlediska použitelného vnitrostátního práva.

³⁰ – Viz rozsudek Volvo, bod 42.

³¹ – Viz rozsudek Volvo, body 33 a 34 a citovaná judikatura.

³² – Viz stanovisko generálního advokáta M. Szpunara ve věci RegioJet (C-57/21, EU:C:2022:363, bod 29).

odvolacím orgánem považovalo za nevyvratitelné pro účely žaloby o náhradu škody podané u jejich vnitrostátních soudů podle článků 101 nebo 102 SFEU nebo vnitrostátního práva v oblasti hospodářské soutěže.

58. Jak vyplývá z bodu 34 odůvodnění směrnice 2014/104, cílem uvedeného ustanovení je zajistit právní jistotu, vyhnout se jakékoli nejednotnosti při uplatňování článků 101 a 102 SFEU, zvýšit účinnost žalob o náhradu škody a procesní úspory v této oblasti a posílit fungování vnitřního trhu pro podniky a spotřebitele.

59. Za účelem dosažení těchto cílů přiznává totéž ustanovení v zásadě rozhodnutím, která nabyла právní moci, vynesným vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž nebo odvolacím orgánem, který konstatoval porušení právních předpisů o hospodářské soutěži, hodnotu nevyvratitelného důkazu tohoto zjištění pro účely žaloby o náhradu škody. Z tohoto pohledu lze mít za to, že čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104 upravuje důkazní sílu kvalifikovaného důkazního prostředku, tedy rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž. V případě, že dojde k současnému³³ porušení zjištěnému v rozhodnutí vnitrostátního orgánu a porušení, které údajně způsobilo škodu, jejíž náhrada je požadována v občanskoprávní žalobě, bude mít toto rozhodnutí hodnotu nevyvratitelného důkazu porušení předpisů v rámci této žaloby.

60. Ačkoli z předchozího bodu tohoto stanoviska vyplývá, že čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104 upravuje posuzování (kvalifikovaného) důkazu, a to rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž, nelze však toto ustanovení podle mého názoru považovat za ustanovení, které má čistě důkazní účel³⁴.

61. Existence porušení právních předpisů o hospodářské soutěži, které údajně způsobilo škodu, jejíž náhrada je požadována v žalobě o náhradu škody, je součástí nezbytných údajů, které musí mít poškozená osoba k dispozici, aby mohla podat žalobu o náhradu škody³⁵.

62. Vzhledem k tomu, že čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104 stanoví, že v případě, že je porušení právních předpisů o hospodářské soutěži shledáno konečným rozhodnutím orgánu pro hospodářskou soutěž, musí být považováno za nevyvratitelně prokázané, takže poškozená osoba, která podává žalobu, nemusí prokazovat existenci takového porušení, je podle mého názoru důvodné dospět k závěru, že se toto ustanovení týká jednoho ze základních prvků občanskoprávní odpovědnosti za porušení ustanovení právních předpisů o hospodářské soutěži³⁶.

³³ – V tomto ohledu vyplývá z bodu 34 odůvodnění směrnice 2014/104 na jedné straně, že konstatování, že došlo k porušení článků 101 nebo 102 SFEU, obsažené v konečném rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž, musí být v žalobách o náhradu škody týkajících se *tohoto porušení* podaných v členském státě, v němž se nachází vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž, považováno za nevyvratitelně prokázané. Na druhé straně je zřejmé, že se účinek zjištění však musí týkat pouze *povahy uvedeného porušení*, jakož i jeho *věcné, osobní, časové a územní působnosti* v rozsahu, jaký uvedl dotýčný orgán pro hospodářskou soutěž. Ze znění tohoto bodu odůvodnění na jedné straně vyplývá, že k tomu, aby mohlo být považováno za nevyvratitelně prokázané v rámci žaloby o náhradu škody ve smyslu čl. 9 odst. 1 této směrnice, musí se zjištění porušení pravidel hospodářské soutěže obsažené v konečném rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž týkat téhož porušení, které údajně způsobilo škodu poškozenému, který podal žalobu. Mezi oběma porušeními tedy musí existovat shoda. Z tohoto bodu odůvodnění na druhé straně vyplývá, že se tato shoda musí týkat povahy porušení, jakož i jeho *věcné, osobní, časové a územní působnosti* (v tomto ohledu viz také bod 96 tohoto stanoviska).

³⁴ – V tomto ohledu viz rovněž stanovisko generální advokátky J. Kokott ve věci Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:32, bod 61).

³⁵ – Viz rozsudek Volvo, bod 60.

³⁶ – V tomto smyslu, pokud jde o jiné prvky zakládající odpovědnost (tedy příčinná souvislost a existence škody), viz rozsudek Volvo, bod 94.

63. Toto ustanovení v podstatě zavádí nevyvratitelnou domněnku³⁷ existence jednoho z těchto prvků, a to porušení, pro účely žaloby o náhradu škody, pokud bylo stejné porušení zjištěno konečným rozhodnutím vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž členského státu soudu, u kterého je žaloba podána, nebo odvolacím orgánem téhož členského státu. Avšak vzhledem k tomu, že se jedná o nevyvratitelnou domněnku základního prvku občanskoprávní odpovědnosti, tato domněnka se přímo dotýká právní situace podniku, proti němuž je žaloba o náhradu škody podána³⁸.

64. Za těchto podmínek se domnívám, že čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104 představuje pravidlo úzce spojené se vznikem, přičitatelností a rozsahem občanskoprávní odpovědnosti podniků, které porušily pravidla hospodářské soutěže, a že proto je lze kvalifikovat jako věcné pravidlo³⁹. Z toho vyplývá, že má hmotněprávní povahu ve smyslu čl. 22 odst. 1 této směrnice.

2) K otázce, zda situace dotčená v původním řízení nastala před uplynutím lhůty pro provedení směrnice 2014/104

65. Jak vyplývá z bodu 52 tohoto stanoviska, pro určení časové použitelnosti čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104 je rovněž nutné ověřit, zda v projednávané věci nastala situace dotčená v původním řízení před uplynutím lhůty pro provedení této směrnice nebo zda bude i po uplynutí této lhůty mít účinky⁴⁰.

66. V projednávané věci přitom musí být právní stav dotčený v původním řízení, u kterého je třeba ověřit, zda nastal před tímto datem, posuzován podle mého názoru s ohledem na konkretizaci prvků zakládajících právo dědiců KN na náhradu škody způsobené porušením pravidel hospodářské soutěže společností Repsol⁴¹.

67. V projednávané věci se dědicové KN domáhají náhrady škody, která jim vznikla v důsledku omezení hospodářské soutěže obsažených v pěti smlouvách uvedených v bodech 11 a 14 tohoto stanoviska, které uzavřeli se společností Repsol.

68. V tomto ohledu z předkládacího rozhodnutí na jedné straně vyplývá, že poslední smlouva uzavřená dědici KN, na níž tito dědicové zakládají odpovědnost společnosti Repsol, byla podepsána dne 17. července 2009 na dobu pěti let. Zdá se tedy, že platnost této smlouvy skončila nejpozději v roce 2014, tedy před uplynutím lhůty pro provedení směrnice 2014/104, tedy 27. prosince 2016⁴². Z toho vyplývá, že k tomuto datu již ustanovení smluv obsahující vertikální

³⁷ – V tomto ohledu viz stanovisko generální advokátky J. Kokott ve věci Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:32, bod 95).

³⁸ – V tomto smyslu viz rozsudek Volvo, bod 95.

³⁹ – V tomto smyslu viz rozsudek Volvo, body 95 a 96, a rovněž stanovisko generální advokátky J. Kokott ve věci Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:32, bod 62).

⁴⁰ – Viz rozsudek Volvo, bod 49. Z bodu 8 tohoto stanoviska rovněž vyplývá, že směrnice 2014/104 nebyla provedena do španělského práva ve lhůtě pro její provedení.

⁴¹ – Viz obdobně rozsudek ze dne 16. prosince 2010, Stichting Natuur en Milieu a další (C-266/09, EU:C:2010:779, body 34 a 35).

⁴² – Viz čl. 21 odst. 1 směrnice 2014/104.

omezení, která vedla k protiprávnímu jednání, neměla žádný účinek, a že tedy, alespoň pokud jde konkrétně o dědice KN⁴³, porušování předpisů skončilo před uvedeným datem uplynutím této lhůty pro provedení⁴⁴.

69. Na druhé straně z návrhu na zahájení řízení podaného dědici KN u předkládajícího soudu výslovně vyplývá, že se domáhají náhrady škody, kterou údajně utrpěli v období od 14. ledna 1993 do 17. dubna 2013, tj. data poslední dodávky společnosti Repsol dědicům KN⁴⁵. Je tedy nutno konstatovat, že tito dědici požadují náhradu škody, kterou údajně utrpěli během doby, která uplynula před uplynutím lhůty k provedení směrnice 2014/104.

70. Za těchto okolností je podle mého názoru třeba dovodit, že ke dni uplynutí lhůty k provedení směrnice 2014/104 musel být právní stav dotčený v původním řízení považován za nastalý.

71. Za těchto okolností, s ohledem na čl. 22 odst. 1 směrnice 2014/104, je třeba dospět k závěru, že čl. 9 odst. 1 této směrnice nelze použít *ratione temporis* na žalobu o náhradu škody, která, přestože byla podána po nabytí účinnosti vnitrostátních ustanovení provádějících uvedenou směrnici opožděně do vnitrostátního práva, se na jedné straně týká porušení vyplývajícího z omezení hospodářské soutěže obsažených ve smlouvách, jejichž účinky zanikly před uplynutím lhůty pro provedení této směrnice, a na druhé straně se týká nároku na náhradu škody, která byla způsobena během doby, jež uplynula před tímto datem.

72. Z veškerých výše uvedených skutečností vyplývá, že, podle mého názoru, čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104 nelze použít ve věci v původním řízení.

B. K předběžným otázkám

73. Obě předběžné otázky položené předkládajícím soudem v projednávané věci je třeba analyzovat na základě výše uvedených úvah.

74. Podstatou první předběžné otázky předkládajícího soudu je důkazní hodnota, kterou musí v rámci občanskoprávní žaloby, jež mu byla předložena, přiznat rozhodnutím španělských orgánů pro hospodářskou soutěž z let 2001 a 2009. Tento soud se chce konkrétně dozvědět, zda podmínky stanovené v článku 2 nařízení č. 1/2003 týkající se důkazního břemene musí být považovány za splněné, pokud na základě těchto dvou rozhodnutí žalobce prokázal, že jeho smluvní vztah týkající se výhradní dodávky a udělení práva užívat obchodní značku spadá do územní a časové oblasti působnosti zkoumané vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž.

75. Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je to, zda v případě, že podmínky stanovené v článku 2 nařízení č. 1/2003 týkající se důkazního břemene musí být považovány za splněné na základě uvedených dvou rozhodnutí, to nutně vede k prohlášení absolutní neplatnosti dotčených smluv v souladu s čl. 101 odst. 2 SFEU.

⁴³ – Z předkládacího rozhodnutí totiž vyplývá, že, jak bylo uvedeno v bodě 18 tohoto stanoviska, v několika rozhodnutích vydaných v rámci kontrolního řízení CNMC prokázala, že společnost Repsol pokračovala ve své nezákonné praxi i po uplynutí lhůty pro provedení směrnice 2014/104. Jelikož se však v této věci porušení, kterého se dopustila společnost Repsol, týká určitých vertikálních omezení obsažených ve smlouvách s konkrétními distributory pohonných hmot, protiprávní praktiky zjištěné v těchto rozhodnutích vydaných v rámci kontrolního řízení, ke kterým došlo po datu skončení platnosti poslední smlouvy uzavřené dědici pana KN se společností Repsol, se jich nemůže týkat.

⁴⁴ – V tomto smyslu viz rozsudek Volvo, bod 103.

⁴⁵ – Viz s. 6 návrhu na vydání určovacího rozsudku podaného dědici pana KN předkládajícímu soudu.

76. Vzhledem k tomu, že obě předběžné otázky spolu souvisí, je třeba na ně podle mého názoru odpovědět společně.

77. V tomto ohledu je třeba předeslat, že podle článku 2 nařízení č. 1/2003 spočívá důkazní břemeno, pokud jde o porušení čl. 101 odst. 1 SFEU, na té straně, která vznesla obvinění.

78. Je tedy věcí dědiců KN ve věci původním řízení, aby jak pro účely žaloby na neplatnost, tak žaloby o náhradu škody, kterou podali, prokázali, že se společnost Repsol dopustila porušení zákazu kartelových dohod omezujících hospodářskou soutěž. Za tímto účelem předložili předkládajícímu soudu rozhodnutí z let 2001 a 2009.

79. Jak bylo uvedeno výše⁴⁶, obě žaloby (žaloba na neplatnost a žaloba o náhradu škody) podané dědici KN spolu souvisí, ale právně se liší. Vzhledem k tomu, že harmonizace dosažená směrnicí 2014/104 v oblasti žalob o náhradu škody se zatím *ratione temporis* ve věci v původním řízení neuplatní⁴⁷, neexistuje pro žádnou z obou žalob zvláštní úprava sekundárního práva v otázce týkající se důkazní hodnoty rozhodnutí vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž. Za těchto podmínek je třeba provést analýzu obou žalob na základě ustanovení primárního práva a obecných zásad unijního práva, jak jsou vykládány v judikatuře Soudního dvora.

1. Relevantní zásady vyplývající z judikatury

80. V tomto ohledu je třeba předeslat, že čl. 101 odst. 1 SFEU má přímé účinky ve vztazích mezi jednotlivci a zakládá práva jednotlivců, která musí vnitrostátní soudy chránit⁴⁸.

81. Každá osoba je totiž oprávněna namítat u soudu porušení čl. 101 odst. 1 SFEU, a tedy uplatňovat neplatnost kartelové dohody nebo jednání zakázaných tímto ustanovením, stanovenou v čl. 101 odst. 2 SFEU, jakož i požadovat náhradu vzniklé škody, pokud existuje příčinná souvislost mezi touto škodou a touto kartelovou dohodou nebo tímto jednáním⁴⁹.

82. V tomto ohledu Soudní dvůr uznal, že plná účinnost článku 101 SFEU a obzvláště užitečný účinek zákazu stanoveného v jeho odstavci 1 by byly ohroženy, kdyby se nemohl každý domáhat náhrady škody, jež mu měla být způsobena smlouvou nebo jednáním, které může omezovat nebo narušovat hospodářskou soutěž⁵⁰. Totéž platí, pokud by kterákoli strana smlouvy zakázané tímto ustanovením nemohla uplatnit námitku neplatnosti této smlouvy, jelikož bez prohlášení neplatnosti soudem by přetrvávala právní nejistota ohledně účinků této smlouvy, která by mohla být považována za smlouvu vyvolávající účinky, ačkoli je absolutně neplatná, neboť je v rozporu s čl. 101 odst. 1 SFEU.

83. Vnitrostátní soudy jsou tak příslušné k použití článku 101 SFEU zejména ve sporech týkajících se soukromého práva, přičemž tato pravomoc vyplývá z přímého účinku tohoto článku⁵¹.

⁴⁶ – Viz body 30 a 39 tohoto stanoviska.

⁴⁷ – Viz body 47 až 72 tohoto stanoviska.

⁴⁸ – Rozsudek ze dne 11. listopadu 2021, *Stichting Cartel Compensation a Equilib Netherlands* (C-819/19, EU:C:2021:904 bod 48 a citovaná judikatura).

⁴⁹ – Rozsudek ze dne 11. listopadu 2021, *Stichting Cartel Compensation a Equilib Netherlands* (C-819/19, EU:C:2021:904 bod 49 a citovaná judikatura).

⁵⁰ – Viz, mimo jiné, rozsudek ze dne 14. března 2019, *Skanska Industrial Solutions a další* (C-724/17, EU:C:2019:204, bod 25 a citovaná judikatura).

⁵¹ – Rozsudek ze dne 11. listopadu 2021, *Stichting Cartel Compensation a Equilib Netherlands* (C-819/19, EU:C:2021:904 bod 51 a citovaná judikatura).

84. Jak totiž vyplývá z ustálené judikatury, vnitrostátním soudům, které jsou v rámci své příslušnosti pověřeny uplatňováním ustanovení unijního práva, přísluší zajišťovat nejen plný účinek těchto norem, ale rovněž chránit práva, která tyto normy poskytují jednotlivcům. Těmto soudům je svěřena povinnost zajistit právní ochranu, která pro jednotlivce vyplývá z přímého účinku ustanovení unijního práva⁵².

85. Při neexistenci unijní právní úpravy v této oblasti – pokud jde o žalobu na neplatnost, a použitelné *ratione temporis*, pokud jde o žalobu o náhradu škody – přísluší vnitrostátnímu právnímu řádu každého členského státu, aby upravil procesní podmínky výkonu tohoto práva při uplatňování neplatnosti nebo požadování náhrady škody vyplývající z kartelové dohody nebo jednání zakázaných článkem 101 SFEU, včetně těch, které se týkají důkazní hodnoty rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž před občanskoprávním soudem, za předpokladu, že jsou dodrženy zásady rovnocennosti a efektivity⁵³.

86. Pravidla, která se uplatní na žaloby určené k zajištění ochrany práv, jež jednotlivci vyvozují z přímého účinku unijního práva, tudíž nesmějí být méně příznivá než ta, která se týkají obdobných žalob vnitrostátní povahy (zásada rovnocennosti), a nesmějí v praxi znemožňovat nebo nadměrně ztěžovat výkon práv přiznaných unijním právním řádem (zásada efektivity)⁵⁴.

87. V tomto ohledu, a zvláště v oblasti právních předpisů o hospodářské soutěži, nesmějí tato pravidla bránit účinnému uplatňování unijních pravidel v oblasti hospodářské soutěže, zejména článku 101 SFEU⁵⁵.

88. Kromě toho je ještě třeba upřesnit, že z judikatury vyplývá, že výkon pravomoci přiznané vnitrostátním soudům za účelem uplatňování článku 101 SFEU ve sporech týkajících se soukromého práva uvedené výše v bodě 83 může být omezen, zejména zásadou právní jistoty, konkrétně nutností zabránit tomu, aby tyto soudy a entity pověřené správním prováděním unijních pravidel hospodářské soutěže vydávaly protichůdná rozhodnutí⁵⁶.

2. Použití v projednávané věci: procesní autonomie a omezení vyplývající ze zásad efektivity a právní jistoty

89. Ze zásad vyplývajících z judikatury uvedených v předchozích bodech tohoto stanoviska vyplývá, že při neexistenci unijní právní úpravy upravující danou oblast je na členských státech, aby v rámci své procesní autonomie upravily důkazní hodnotu rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž ve sporech týkajících se soukromého práva, ve kterých se osoba dovolává u soudu porušení čl. 101 odst. 1 SFEU za účelem uplatnění námitky neplatnosti kartelové dohody nebo jednání zakázaných tímto ustanovením podle čl. 101 odst. 2 SFEU a domožení se náhrady vzniklé škody, pokud existuje příčinná souvislost mezi touto škodou a touto kartelovou dohodou nebo praktikou.

⁵² – Rozsudek ze dne 11. listopadu 2021, *Stichting Cartel Compensation a Equilib Netherlands* (C-819/19, EU:C:2021:904 bod 52 a citovaná judikatura).

⁵³ – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. března 2019, *Skanska Industrial Solutions a další* (C-724/17, EU:C:2019:204, bod 27 a citovaná judikatura), a obdobně rozsudek ve věci *Cogeco*, bod 42.

⁵⁴ – Viz rozsudek ze dne 5. června 2014, *Kone a další* (C-557/12, EU:C:2014:1317, bod 25), a obdobně rozsudek ve věci *Cogeco*, bod 43.

⁵⁵ – Viz rozsudek ze dne 5. června 2014, *Kone a další* (C-557/12, EU:C:2014:1317, bod 26).

⁵⁶ – Rozsudek ze dne 11. listopadu 2021, *Stichting Cartel Compensation a Equilib Netherlands* (C-819/19, EU:C:2021:904, bod 55). V tomto ohledu viz rovněž bod 34 odůvodnění směrnice 2014/104.

90. Z těchto zásad vyplývajících z judikatury však vyplývá, že procesní autonomie členských států je v tomto ohledu omezena na jedné straně zásadami rovnocennosti a efektivity a na druhé straně zásadou právní jistoty.

91. Zaprvé, pokud jde o zásadu efektivity, na kterou odkazoval předkládající soud ve svém předkládacím rozhodnutí⁵⁷, sdílím názor, že by výkon práva na náhradu škody za porušení čl. 101 odst. 1 SFEU byl příliš obtížný, pokud by předchozí práci orgánu pro hospodářskou soutěž nebyl přiznán v občanskoprávním řízení o náhradě škody sebemenší účinek⁵⁸. Z toho vyplývá, že vzhledem k mimořádné komplexnosti mnoha porušení práva hospodářské soutěže a k praktickým obtížím, které prokazování těchto porušení přináší poškozeným, vyžaduje zásada efektivity, aby konečné rozhodnutí o porušení čl. 101 odst. 1 SFEU vydané vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž mělo v žalobě o náhradu škody *alespoň* hodnotu nepřímého důkazu nebo neúplného důkazu o porušení předpisů⁵⁹.

92. Totéž podle mého názoru platí pro žaloby, jejichž cílem je uplatnění námitky neplatnosti kartelové dohody nebo jednání zakázaných tímto ustanovením podle čl. 101 odst. 2 SFEU. Jelikož je konečné zjištění vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž o porušení pro určení takové neplatnosti relevantní, zásada efektivity vyžaduje, aby bylo uznáno, že takové zjištění má alespoň hodnotu nepřímého důkazu nebo neúplného důkazu v žalobě na prohlášení neplatnosti, aby byla zaručena plná účinnost článku 101 SFEU, a zejména užitečný účinek zákazu uvedeného v odstavci 1 tohoto článku.

93. Přístup, podle kterého občanskoprávní soud nemůže přehlédnout zjištění vnitrostátních úřadů pro hospodářskou soutěž ohledně porušení unijního práva v oblasti hospodářské soutěže, je navíc v souladu s nezbytnou funkční doplňkovostí mezi „public enforcement“ a „private enforcement“ tohoto práva. Jak jsem již uvedl⁶⁰, jak uznal Soudní dvůr, uplatňování práva v oblasti hospodářské soutěže, ať už soukromého nebo veřejného, představuje nezbytný nástroj pro posílení účinnosti politiky potlačování protisoutěžních praktik. Z tohoto hlediska první konstatování nesleduje pouze cíl náhrady směřující k uspokojení soukromých zájmů, ale má také odrazující funkci, která přispívá ke sledování cílů obecného zájmu, na nichž je založena ochrana hospodářské soutěže. Čím více se tedy odstraní nebo omezí praktické překážky – jako je požadavek na prokázání porušení předpisů v případě, že stejné porušení nebo alespoň částečně shodné porušení již bylo shledáno orgánem pro hospodářskou soutěž – provedení žalob o náhradu škody osob poškozených porušením pravidel hospodářské soutěže, tím více je tato odrazující funkce posílena.

94. Zásadu efektivity a požadavek na zaručení plné účinnosti článku 101 SFEU sice nelze vykládat až tak, že by se od členských států vyžadovalo, aby uznaly nevyvratitelnou domněnku, jako je ta, která je nyní stanovena, pokud jde o žaloby o náhradu škody, v čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104⁶¹. Nicméně podle mého názoru, v rámci prostoru pro uvážení, který má občanskoprávní soud podle svých vlastních vnitrostátních procesních pravidel – spadajících do procesní autonomie členských

⁵⁷ – Ani předkládající soud v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, ani vyjádření zúčastněných před Soudním dvorem nezmiňovala možný problém se zásadou rovnocennosti.

⁵⁸ – V tomto smyslu obdobně viz stanovisko generální advokátky J. Kokott ve věci Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:32, bod 93).

⁵⁹ – V tomto smyslu obdobně viz stanovisko generální advokátky J. Kokott ve věci Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:32, bod 93). Viz obdobně rozhodnutí Komise podle článku 9 nařízení č. 1/2003, rozsudek ze dne 23. listopadu 2017, Gasorba a další (C-547/16, EU:C:2017:891, bod 29).

⁶⁰ – Viz mé stanovisko ve věci Sumal (C-882/19, EU:C:2021:293, bod 67 a citovaná judikatura).

⁶¹ – Generální advokátka J. Kokott v bodech 95 a 96 svého stanoviska ve věci Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:32) podrobně vysvětluje důvody, proč je tomu tak.

států – týkajících se hodnocení důkazů, hodnota, kterou tento soud v rámci zásady efektivity musí přičítat zjištění porušení předpisů obsaženému v konečném rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž, se musí lišit podle míry shody mezi porušením předpisů zjištěným v tomto rozhodnutí a tvrzeným porušením předpisů, která je základem občanskoprávní žaloby, která mu byla předložena.

95. Pokud tedy existuje shoda mezi porušením čl. 101 odst. 1 SFEU zjištěným vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž a údajným porušením, na kterém je založena občanskoprávní žaloba podaná k vnitrostátnímu soudu, která se týká *povahy* porušení, jakož i jeho *věcné, osobní, časové a územní působnosti*⁶², domnívám se, že zásada efektivity a požadavek na zaručení plné účinnosti článku 101 SFEU vyžadují, aby občanskoprávní soud tomuto zjištění přisoudil nejen hodnotu nepřímého nebo neúplného důkazu, ale přinejmenším důkazní hodnotu *prima facie* existence tohoto porušení⁶³. V takovém případě by totiž existovala naprostá shoda mezi zjištěným porušením a porušením uplatňovaným pro účely občanskoprávní žaloby, což by podle mého názoru ve světle výše uvedených zásad neodůvodňovalo, aby byla zjištění vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž přisouzena prostá hodnota nepřímého nebo neúplného důkazu.

96. V tomto ohledu odkaz na „povahu porušení“ znamená, že se musí jednat o stejné porušení na základě stejné kvalifikace skutečností obsažených v rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž. Odkaz na „věcnou působnost“ porušení znamená, že se shoda musí týkat chování výslovně uvedeného v rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž⁶⁴. Z odkazu na „osobní působnost“ porušení vyplývá, že pouze u společností, u kterých bylo v konečném rozhodnutí zjištěno porušení pravidel hospodářské soutěže, to představuje důkaz *prima facie* o porušení⁶⁵. Odkaz na „časovou působnost“ porušení znamená, že zjištění obsažená v konečném rozhodnutí představují pro občanskoprávní soud důkaz *prima facie* pouze po dobu trvání porušení, jak je zjištěno v tomto konečném rozhodnutí. Stejně tak odkaz na „územní působnost“ porušení znamená, že se povaha důkazu *prima facie* pro občanskoprávní soud u uvedeného rozhodnutí vztahuje pouze na území, na kterém bylo porušení v tomtéž rozhodnutí zjištěno.

97. Naopak, pokud shoda mezi porušením čl. 101 odst. 1 SFEU zjištěným vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž a porušením, na kterém je založena občanskoprávní žaloba podaná u vnitrostátního soudu, není úplná, ale pouze částečná, protože se např. zjištění vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž týká protisoutěžních praktik, které jsou sice podobné a prováděné stejným podnikem, ale neshodují se přesně s těmi, které byly zjištěny v rozhodnutí

⁶² – Odkaz na tato kritéria zjevně odráží bod 34 odůvodnění směrnice 2014/104, která, jak již bylo uvedeno, se na tuto věc nevztahuje. Soudní dvůr se však může touto směrnicí inspirovat, aby konkrétně vyjádřil oblast působnosti práva na základě výkladu založeného na obecných zásadách.

⁶³ – Pojem „důkaz *prima facie*“, jehož obsah byl objasněn v bodě 107 výše, je výslovně použit v čl. 9 odst. 2 směrnice 2014/104. V tomto ohledu podotýkám, že ačkoli převážná většina jazykových znění tohoto ustanovení užívá výraz „důkaz *prima facie*“ (viz znění anglické, francouzské, německé, italské, portugalské, bulharské, české, dánské, estonské, chorvatské, litevské, maďarské, maltské, nizozemské, rumunské, slovenské, slovinské a švédské), španělské znění tohoto ustanovení užívá výraz „principio de prueba“, který z jazykového hlediska odpovídá pojmu „neúplný důkaz“. Zdá se však, že jde o nepřesnost v textu španělského znění tohoto ustanovení, které neodpovídá ostatním jazykovým zněním. Každopádně je třeba uvést, že jak podrobněji vyplývá z bodů 105 až 107 tohoto stanoviska, v kontextu směrnice 2014/104 musí být pojem „důkaz *prima facie*“ odlišen od pojmu „neúplný důkaz“ a vztahuje se na důkazní prostředek, který má vyšší důkazní sílu než pouhý „neúplný důkaz“.

⁶⁴ – Pokud je v souvislosti se žalobou o náhradu škody uplatněno jiné protisoutěžní chování, i když je spojeno se zjištěným chováním a je kvalifikováno jako porušení v konečném rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž, musí být prokázáno před občanskoprávním soudem, který bude moci toto chování svobodně posuzovat bez jakéhokoli omezení.

⁶⁵ – Není proto možné rozšířit *prima facie* důkazní hodnotu tohoto rozhodnutí na jiné podniky než ty, které jsou v uvedeném rozhodnutí uvedeny. Pokud chce poškozená strana uplatnit odpovědnost jiných podniků, je na ní, aby prokázala, že se tyto podniky dopustily porušení, a vnitrostátní soud může svobodně posoudit různé důkazy předložené v tomto ohledu.

orgánu pro hospodářskou soutěž, vnitrostátní soud nebude moci přehlížet rozhodnutí v plném rozsahu, ale bude mu muset na základě zásady efektivity a požadavku na zajištění plné účinnosti článku 101 SFEU přisoudit hodnotu nepřímého důkazu nebo hodnotu důkazu *prima facie*.

98. Příkladem podobné situace může být věc inspirovaná projednávanou věcí, kdy distributor podá občanskoprávní žalobu pro porušení čl. 101 odst. 1 SFEU s tím, že některá ustanovení jeho smluv obsahují vertikální omezení podobná těm, která jsou konkrétně kvalifikována jako porušení v rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž. V takovém případě se věcná působnost porušení stanovená v rozhodnutí a rozsah porušení uváděný pro účely občanskoprávní žaloby neshodují, ale všechny ostatní prvky (jmenovitě povaha porušení a osobní, časová a územní působnost) se shodují. V takovém případě však občanskoprávní soud nemůže přehlížet rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž, jenž zjistil porušení čl. 101 odst. 1 SFEU, ale bude mu muset přiznat hodnotu nepřímého důkazu nebo neúplného důkazu porušení ve smyslu vysvětleném v bodě 106 tohoto stanoviska.

99. Zadruhé, pokud jde o zásadu právní jistoty, je třeba nejprve připomenout, že podle článku 5 nařízení č. 1/2003 orgány pro hospodářskou soutěž členských států mají pravomoc používat články 101 a 102 SFEU v jednotlivých případech. Toto nařízení však stanoví závazný účinek výlučně pro rozhodnutí Komise v řízeních před vnitrostátními soudy, zejména v článku 16 tohoto nařízení, a tento účinek nelze rozšířit na rozhodnutí vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž, pokud tak zákonodárce Unie výslovně nestanoví⁶⁶.

100. To však nic nemění na skutečnosti, že, jak vyplývá z judikatury uvedené výše v bodě 88, zásada právní jistoty vyžaduje, aby se vnitrostátní soudy pokud možno vyhýbaly vydávání rozhodnutí, která jsou v rozporu s rozhodnutími entit pověřených administrativním prováděním pravidel hospodářské soutěže Unie, jmenovitě, kromě Komise, vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž.

101. Z toho vyplývá, že zásada právní jistoty rovněž vyžaduje, aby vnitrostátní soudy při konečném zjištění porušení článku 101 SFEU vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž uznaly alespoň hodnotu nepřímého důkazu nebo hodnotu neúplného důkazu v občanskoprávních žalobách, které jim byly předloženy pro porušení unijních právních předpisů o hospodářské soutěži, a důkazní hodnotu *prima facie*, pokud existuje shoda mezi porušením zjištěným vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž a porušením, na kterém je založena občanskoprávní žaloba podaná k vnitrostátnímu soudu, pokud jde o povahu porušení, jakož i o jeho věcnou, osobní, časovou a územní působnost.

102. Na základě toho považuji za vhodné uvést další čtyři úvahy.

103. Zaprvé ze všeho, co bylo výše uvedeno, vyplývá, že i přes procesní autonomii členských států nemohou civilní soudy přehlížet rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž konstatující porušení unijního práva v oblasti hospodářské soutěže. Z toho vyplývá, že vnitrostátní právní úprava⁶⁷ nebo judikatura, jako je ta, kterou uvádí předkládající soud, která upírá takovému rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž jakoukoli, byť jen indikativní hodnotu, je v rozporu s unijním právem a konkrétně s požadavkem zaručit plnou účinnost článku 101 SFEU, jakož i s požadavky vyplývajícími ze zásad efektivity a právní jistoty.

⁶⁶ – Stejně jako v čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104, který, jak bylo uvedeno, není použitelný *ratione temporis*. Viz stanovisko generální advokátky J. Kokott ve věci Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:32, bod 96).

⁶⁷ – Viz například úvahy o portugalských právních předpisech analyzovaných v bodě 92 a násl. stanoviska generální advokátky J. Kokott ve věci Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:32)

104. Zadruhé bych rád objasnil, že úvahy uvedené výše v bodech 89 až 101 se vztahují výlučně na občanskoprávní žaloby, které jsou založeny na zjištění vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž o porušení pravidel hospodářské soutěže *Unie*. Tyto zásady se proto nevztahují na občanskoprávní žaloby týkající se výhradně porušení vnitrostátního práva v oblasti hospodářské soutěže. Požadavky spojené se zásadou efektivity a požadavkem zaručit plnou účinnost se totiž týkají výlučně unijního práva, zejména v projednávaném případě článku 101 SFEU. Nemusí se nutně vztahovat na vnitrostátní právo. Jiná situace je zjevně v případě žaloby o náhradu škody, na kterou se vztahuje čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104⁶⁸.

105. Zatřetí považuji za vhodné, abych předkládající soud vedl k tomu, aby poskytl některá další objasnění toho, co je třeba chápat pod pojmem „hodnota nepřímého důkazu nebo hodnota neúplného důkazu“ a hodnota „důkazu *prima facie*“. Předně je zřejmé, že tyto pojmy musí vnitrostátní soud vykládat v rámci svých procesních pravidel pro hodnocení důkazů, která, jak již bylo uvedeno, spadají do oblasti procesní autonomie členských států.

106. Nicméně „hodnota nepřímého důkazu“ nebo „hodnota neúplného důkazu“ podle mého názoru ukazuje na prvek, který hraje ve prospěch zjištění existence porušení občanskoprávním soudem, který však musí být posouzen a podpořen ve světle jiných důkazů, aby bylo možné považovat existenci porušení za potvrzenou.

107. Naopak důkaz *prima facie*⁶⁹ obecně odpovídá důkazu, který může prokázat pravděpodobnost tvrzené skutečnosti na základě zásady zkušenosti, díky níž je existence této skutečnosti pravděpodobná. Z tohoto hlediska vede vnitrostátní rozhodnutí, jež konstatuje porušení, soud v rámci svého prostoru pro uvážení důkazních prostředků podle vnitrostátního práva k tomu, aby předpokládal existenci porušení na základě zásady zkušenosti, podle níž k porušením zjištěným v rozhodnutích orgánů pro hospodářskou soutěž obecně docházelo. Zůstává však možnost, aby strana, proti níž je žaloba podána, předložila důkazy, které vedou soud k přesvědčení o opaku⁷⁰.

108. Začtvrté pokud jde o spory v původním řízení, přísluší předkládajícímu soudu, aby na základě všech výše uvedených úvah a svého vnitrostátního práva posoudil důkazní hodnotu rozhodnutí z roku 2001 a 2009 v rámci občanskoprávní žaloby, která mu byla předložena. Aby jej však mohl při tomto posouzení vést, Soudní dvůr mu může poskytnout všechny prvky výkladu týkající se práva EU, které by mu mohly být užitečné⁷¹.

109. V tomto ohledu by se s ohledem na rozhodnutí z roku 2001 mohlo zdát, že se týká výhradně zjištění porušení vnitrostátních právních předpisů o hospodářské soutěži, aniž by došlo k souběžnému použití čl. 101 odst. 1 SFEU. Pokud by tomu tak bylo, což musí potvrdit předkládající soud, pak by se důkazní hodnota tohoto rozhodnutí v občanskoprávním řízení projednávaném před předkládajícím soudem řídila výlučně vnitrostátním právem, jak vyplývá z bodu 104 výše.

⁶⁸ – Viz poslední věta tohoto článku a poslední věta bodu 34 odůvodnění směrnice 2014/104.

⁶⁹ – Jak jsem uvedl v poznámce pod čarou č. 63 výše je pojem „důkaz *prima facie*“ výslovně použit v čl. 9 odst. 2 směrnice 2014/104. Zdá se, že byl převzat z pojmu „*Anschinbeweis*“ v německém právu. Nicméně při absenci odkazu na právo členských států se jedná o pojem unijního práva, který jako takový vykládá Soudní dvůr.

⁷⁰ – Nejedná tedy o vyvratitelnou domněnku jako takovou, ale spíše o důkazní prostředek, který působí na základě uvážení soudu, který jej při výkonu této pravomoci vede k tomu, aby předpokládal údajnou skutečnost, tedy v této souvislosti existenci porušení.

⁷¹ – V tomto ohledu viz rozsudek ze dne 12. května 2022, Servizio Elettrico Nazionale e.a. (C-377/20, EU:C:2022:379, bod 87 a citovaná judikatura).

110. Naopak rozhodnutí z roku 2009 obsahuje souběžné použití vnitrostátního práva v oblasti hospodářské soutěže a čl. 101 odst. 1 SFEU.

111. Za těchto podmínek je na předkládajícím soudu, aby ověřil, zda existuje shoda mezi zjištěným porušením a porušením, na kterém jsou založeny občanskoprávní žaloby (na neplatnost a o náhradu škody), které mu byly předloženy, s ohledem na povahu porušení, jakož i na jeho věcnou, osobní, časovou a územní působnost, jak je chápána na základě úvah uvedených v bodě 96 výše.

112. V tomto případě by měl předkládající soud přisuzovat důkazní hodnotu *prima facie* pro účely občanskoprávní žaloby zjištění porušení obsaženého v rozhodnutí z roku 2009. V případě, že by naopak došlo pouze k částečné shodě okolností, toto rozhodnutí bude mít pro účely obou žalob na neplatnost a o náhradu škody hodnotu nepřímého důkazu o existenci porušení.

113. Konkrétně, pokud jde o časovou a územní působnost, mohlo by se zdát, že z předběžných otázek vyplývá, že byly ze strany dědiců KN prokázány. Ze spisu totiž vyplývá, že smlouvy uzavřené mezi dědici KN a společností Repsol časově a územně spadají do oblasti zjištění porušení obsaženého v rozhodnutí z roku 2009.

114. Rovněž by se mohlo zdát, že osobní působnost těchto dvou porušení se shoduje, jelikož jak zjištěné porušení, tak porušení uplatněné v občanskoprávní žalobě, bylo spácháno společností Repsol.

115. Zbývá tedy ověřit, zda existuje shoda mezi zjištěným porušením a porušením uplatňovaným v občanskoprávním řízení, pokud jde o povahu a věcnou působnost porušení.

116. V tomto ohledu však poznamenávám, že při čtení výroku rozhodnutí z roku 2009 uvedeného v bodě 16 tohoto stanoviska se zdá, že zjištění porušení obsažené v tomto rozhodnutí má velmi širokou věcnou působnost. Ve skutečnosti se to týká *všech* nezávislých dodavatelů působících pod značkou Repsol a *všech* smluv obsahujících doložky, které vedly k porušení, a *všech* v nich popsaných doložek. V konečném důsledku je na předkládajícím soudu, aby ověřil, zda ustanovení smluv uzavřených KN nebo jeho dědici se společností Repsol, která spadají do časové působnosti rozhodnutí z roku 2009, lze považovat za ustanovení spadající do oblasti věcné působnosti zjištění obsaženého v tomto rozhodnutí, takže lze mít za to, že mezi zjištěným porušením a porušením uplatňovaným pro účely občanskoprávní žaloby existuje úplná shoda.

IV. Závěry

117. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy navrhuji Soudnímu dvoru, aby na otázky položené Juzgado de lo Mercantil de Madrid (obchodním soudem v Madridu, Španělsko) odpověděl takto:

„1) Článek 9 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži

není použitelný *ratione temporis*

na žalobu o náhradu škody, která ačkoliv byla podána po vstupu vnitrostátních ustanovení provádějících tuto směrnici do vnitrostátního práva v platnost opožděně, se na jedné straně týká porušení vyplývajícího z omezení hospodářské soutěže obsažených ve smlouvách, jejichž účinky skončily před uplynutím lhůty pro provedení uvedené směrnice do vnitrostátního práva, a na druhé straně se týká požadavku na náhradu škody způsobené v době, která uplynula před tímto datem.

- 2) Vzhledem k tomu, že neexistují unijní právní předpisy upravující tuto záležitost nebo použitelné *ratione temporis*, je na členských státech, aby v rámci své procesní autonomie upravily důkazní hodnotu rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž v soukromoprávních sporech, ve kterých osoba podá žalobu na porušení čl. 101 odst. 1 SFEU, aby uplatnila námitku neplatnosti kartelové dohody nebo jednání zakázaných tímto ustanovením podle čl. 101 odst. 1 2 SFEU a/nebo požadovala náhradu škody, pokud existuje příčinná souvislost mezi touto škodou a touto kartelovou dohodou nebo touto praktikou za předpokladu, že budou dodrženy zásady rovnocennosti a efektivity.

Zásada efektivity a požadavek zaručit plnou účinnost článku 101 SFEU, jakož i zásada právní jistoty vyžadují, aby konečnému zjištění porušení čl. 101 odst. 1 SFEU vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž byla přiznána alespoň hodnota nepřímého nebo neúplného důkazu pro účely občanskoprávní žaloby.

Pokud mezi porušením čl. 101 odst. 1 SFEU, které bylo s konečnou platností zjištěno vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž, a tvrzeným porušením, na kterém je založena občanskoprávní žaloba podaná k vnitrostátnímu soudu, existuje shoda v povaze protiprávního jednání, jakož i v jeho věcné, osobní, časové a územní působnosti, což přísluší určit vnitrostátnímu soudu, zásada efektivity a požadavek na zaručení plné účinnosti čl. 101 SFEU, jakož i zásada právní jistoty vyžadují, aby toto konečné zjištění bylo vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž uznáno alespoň jako *prima facie* důkaz existence porušení pro účely občanskoprávní žaloby.“